

IN GEUREN EN KLEUREN

Ik ben altijd mooi als ik naar Turkije ga
De plek ziet er erg mooi uit en ik ben erg blij
Het is Turkije
De kleur is mooi groen en blauw en
rood en oranje en geel
En de bloemen en tulpen ruiken fantastisch
En de lucht is fijn
En ik ben altijd mooi als ik naar Turkije ga

Ela Sonmez, 8 jaar
In: De zon schijnt streepjes,
Kinderen en Poëzie 2010-2011, p. 24

DOEL VAN DE LES

Filosoferen en dichten hebben veel raakvlakken. Door te filosoferen raak je dicht bij de essentie van je gedachten, net zoals gedichten dat ook vaak doen. Daarom combineren we het filosoferen en dichten in deze les. Eerst filosofeert u met de kinderen over een onderwerp en daarna laat u de kinderen over dat onderwerp een gedicht schrijven.

In deze les gaat u met de kinderen filosoferen over geuren en kleuren. Denk daarbij aan de zintuiglijke beleving en het gevoel dat het op kan roepen. Deze les past binnen het kinderboekenweek-thema 2012 'Hallo wereld' - over het ontmoeten van andere culturen in en door verhalen en gedichten.

Ter afsluiting en verwerking schrijven de kinderen een gedicht, dat kan worden ingestuurd voor de landelijke dichtwedstrijd Kinderen en Poëzie, via www.poeziepaleis.nl

De kunst bij het filosoferen met kinderen is uw eigen mening en kennis niet te delen en vooral goed door te vragen op de uitspraken van de kinderen met vragen als:

- Is dat zo?
- Hoe weet je dat zo zeker?
- Zou het ook anders kunnen zitten?
- Is dat altijd zo?
- Hoezo dan?
- Hoe kan dat nou?
- Kun je een voorbeeld geven?
- Stel nou dat het anders zit...
- Is iedereen het daarmee eens?
- Bestaat daar een regel voor?
- Geldt dat voor alles?

Verder is het belangrijk om te beseffen dat de groep geen consensus hoeft te bereiken. Verschillende meningen en inzichten kunnen prima naast elkaar bestaan.

BENODIGDHEDEN

- 4 vellen gekleurd A4 papier, in verschillende kleuren. (bijvoorbeeld rood, groen, blauw en geel)
- Een stuk of vier geurende dingen zoals aardbeien, chocoladehagelslag, koffiepoeder, kruiden (kardemom, koriander, gember, thijm, etc) wasverzachter, azijn, honing, pindakaas
- Een blinddoek

De duur van de opdrachten is bij benadering en naar eigen inzicht.

VOORBEREIDING

- Leg op een tafel in de klas vier vellen gekleurd papier.
- Zet de geurende spullen in een doos o.i.d. zodat de kinderen ze nog niet kunnen zien.

VOOR DE LES BEGINT (3 min)

Maak de kinderen nieuwsgierig met een geheimzinnige opdracht: de kleurtest.

Leg op een tafel ergens in de klas verschillend gekleurde vellen papier neer. Vraag de kinderen om in de loop van de ochtend op deze vellen te schrijven wat de kleur van dat papier met hen doet. Geef de kleur hen een bepaald gevoel, of doet de kleur hen ergens aan denken. Ze hoeven niet op alle gekleurde vellen iets te schrijven, maar het mag wel. Probeer een beetje in de gaten te houden of iedereen wat opschrijft, of in elk geval meer dan de helft van de klas. Hoe meer uitspraken, hoe beter.

1. INLEIDING (2 min)

Vertel de kinderen dat ze deze les een gedicht over een land gaan schrijven. Maar dat ze daarvoor eerst twee onderzoekjes moeten doen. Het eerste hebben ze al gedaan: de kleurtest.

2. BESPREEK DE KLEURTEST (10 min)

Lees voor wat de kinderen op de gekleurde vellen hebben geschreven. Bespreek dan de kleurtest aan de hand van de volgende filosofische vragen:

- Heeft kleur gevoel?
- Heeft kleur een eigen karakter/persoonlijkheid/identiteit?
- Is kleur altijd zichzelf?
- Kan kleur jouw gevoel veranderen?
- Kan kleur je gevoel beïnvloeden?

ROOD

3. DE GEURTEST (10 min)

- Roep een kind naar voren en leg uit dat hij geblinddoekt wordt en dat hij dan aan iets moet ruiken. Spreek met de rest van de groep af dat ze niet mogen verraden wat het is waar het geblinddoekte kind aan ruikt. Het gaat trouwens sowieso niet om het raden.
- Blinddoek het kind.
- Pak een van de geuren uit de doos.
- Laat het kind ruiken en hem de volgende vragen beantwoorden:
 - Wat voor gevoel geeft de geur je?
 - Waar doet de geur je aan denken?
 - Welk land past bij de geur.

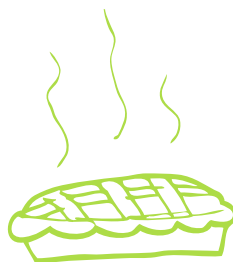
NB: Het is dus niet van belang of hij kan raden wat het is. Het gaat puur om de geurbeleving.

- Schrijf de antwoorden op het bord of op een vel papier. U kunt ook een kind als notulist aanwijzen en vragen of hij/zij de antwoorden opschrijft.
- Doe hetzelfde met alle geuren in de doos bij steeds een ander kind. Een stuk of vier geuren is voldoende.

4. FILOSOFISCH GESPREK (20-30 min)

Praat met de kinderen over de vraag of geur het leven kleur geeft. Gebruik daarbij eventueel onderstaande filosofische vragen om het gesprek op gang te brengen of houden:

- Wat doet geur met een mens?
- Is ruiken een belangrijk zintuig, of kun je het goed missen?
- Wat als je niet zou kunnen ruiken?
- Kun je iemand aan zijn geur herkennen?
- Kun je iemand aardig vinden die je niet lekker vindt ruiken?
- Zijn er geuren die iedereen lekker vindt?
- Zijn er geuren die iedereen vies vindt?
- Hoe komt dat?
- Heeft een land een eigen geur?
- Wat is de geur van Nederland?
- Heeft elke geur een eigen kleur?
- Welke kleur past bij een geur?
- Geeft geur je identiteit?
- Wat is de functie van geur?

5. HET VOORBEELDGEDICHT (5 min)

Deel het gedicht 'Ik ben altijd mooi als ik naar Turkije ga' uit of laat het op het digibord zien. Lees het hardop voor.

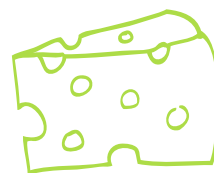
Bespreek met de kinderen of je een land goed in geuren en kleuren kunt omschrijven.

6. DICHTOPDRACHT (15 min)

Laat de kinderen een gedicht schrijven over een land. Dit moeten zij 'in geuren en kleuren' doen.

Voor de kinderen die het moeilijk vinden om inspiratie te vinden, kun je de volgende hulpvragen op het bord schrijven:

- Wat is het mooiste land waar je ooit was?
- (Of: wat is de mooiste provincie of stad waar je ooit was?)
- Welke plekken bezocht je daar? (strand, markt, dorpje, etc)
- Hadden deze plekken een bepaalde geur?
- Was deze geur lekker of vies?
- Hoe zou je deze geuren omschrijven?
- Welke kleuren horen bij dit land?

Sommige kinderen blokkeren door een leeg papier. Help deze kinderen door te zeggen dat het antwoord op een van deze vragen de beginzin van het gedicht moet zijn. (bijvoorbeeld: op de markt van Frankrijk ruikt het naar kaas) Als de eerste zin er staat, lukt het dichten vaak wel.

EXPOSITIE

Maak een expositie van de:

- gekleurde vellen met daarop de uitspraken over die kleuren
- de geuren en de notities van de uitspraken over deze geuren
- de gedichten over de landen

INZENDEN POËZIEWEDSTRIJD

Alle gedichten kunnen worden ingezonden voor de landelijke dichtwedstrijd Kinderen en Poëzie. De honderd mooiste inzendingen komen in een echte dichtbundel te staan. Ook zijn er extra prijzen te winnen zoals een poëzieworkshop voor de klas of je gedicht op een poster of zitzak. Meer informatie over de wedstrijd is te vinden op www.poeziepaleis.nl

TENSLOTTE

Wilt u vaker filosoferen in de klas, kijk dan op www.filosofiejuf.nl voor inspiratie. De filosofiejuf kan ook bij u in de klas komen om deze of andere filosofische lessen te geven.

